

دیدگاه

شماره: ۱۰۴۷	موضوع: بسته سیاستی پیشنهادی نهاد تجارت و توسعه سازمان ملل در خصوص ارتقای سیاستهای سرمایه گذاری در حوزه انرژی های تجدید پذیر: راهکاری برای غلبه بر چالش عرضه انرژی در بخش صنعت ایران
تاریخ: ۱۴۰۲/۹/۱۸	

تهیه و تنظیم: مسعود کمالی اردکانی

توضیح اجمالی:

یکی از موضوعات کلیدی صنعتی ایران موضوع تأمین انرژی برای استمرار با ثبات تولید است. رویکردهای آینده نگرانه جهانی مسیر تولید انرژی را از سوخت‌های فسیلی (که گرمایش زمین را تشدید می‌کنند) به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر پیشنهاد می‌نماید. سرمایه گذاری در انرژی های تجدیدپذیر به ویژه در کشورهای در حال توسعه به عنوان اقتصادی ترین راه کار برای پر کردن شکاف انرژی این کشورها شناخته شده است. اما در حالیکه انتقال به انرژی های تجدیدپذیر یک اولویت جهانی است، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انرژی و بهره‌وری هنوز بسیار کمتر از میزان مورد نیاز است. جهان برای محدود کردن گرمایش زمین به ۱.۵ درجه سانتیگراد تا سال ۲۰۵۰ به رقمی معادل ۱.۵ برابر تولید ناخالص داخلی جهانی سرمایه و منابع مالی نیاز دارد. نیازهای سرمایه گذاری در اقتصادهای در حال توسعه بسیار بیشتر از اقتصادهای توسعه یافته است. ظرفیت نصب‌شده در انرژی‌های تجدیدپذیر در پیشرفته‌ترین اقتصادها باید ۲.۵ برابر و در کشورهای کمتر توسعه یافته تا ۲۵ برابر افزایش یابد.

نکات کلیدی:

- ۱- ایران در ردیف کشورهای در حال توسعه ای است که از لحاظ برخورداری از منابع مختلف انرژی یکی از غنی ترین کشورهای جهان محسوب می شود و علاوه بر وجود منابع گسترده فسیلی، دارای قابلیت های فراوان در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر از جمله بادی، خورشیدی و ... می باشد. در این شرایط در ایران تاکنون بصورت تجمعی بالغ بر ۹۹۰۰ مگاوات برق از طریق نیروگاه‌های تجدیدپذیر تولید شده که میزان تولید سالانه آن به حدود ۱۱۰۰ مگاوات رسیده است (۵۳٪ خورشیدی و ۳۷٪ بادی). این میزان حدود یک درصد از کل ظرفیت برق ایران است. این در حالی است که در جهان به طور متوسط ظرفیت نیروگاهی که از انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین می‌شود، ۳۰ درصد است که در برخی کشورها این عدد به ۸۰ درصد نیز می‌رسد.
- ۲- چالش های اصلی توسعه انرژی های تجدید پذیر در کشور شامل قیمت گذاری غیر رقابتی برق توسط دولت و انحصار دولت در خرید برق می باشد. مجموع دو عامل فوق منجر به تبعاتی نظیر غیر اقتصادی بودن طرح های توسعه انرژی های تجدیدپذیر در کشور و همچنین بدهی دولت به نیروگاه های بخش خصوصی شده که عملاً انگیزه سرمایه گذاری بخش خصوصی در این حوزه را محدود کرده است. لذا از طریق سازوکار هایی نظیر قیمت گذاری رقابتی و همچنین ایجاد سازوکار عرضه و تقاضا در خرید برق می توان حضور بخش خصوصی در این حوزه را تسهیل نمود. همچنین دولت می تواند با احداث نیروگاه های تجدیدپذیر و تضمین خرید برق آن ها به قیمت رقابتی (مثلا برق صادراتی ایران) از طریق عرضه سهام نیروگاه ها در بورس، به تأمین مالی آن نیز کمک کند.
- ۳- درسیاستهای کلی کشور، ایجاد تنوع در منابع انرژی و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست‌محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر با اولویت انرژی‌های آبی دیده شده است. در حوزه دولت، از وظایف اصلی وزارت نیرو در بخش انرژی های تجدید پذیر، تعیین سیاست های کلان انرژی، برنامه ریزی و اجرای طرح های انرژی های تجدیدپذیر با توجه به ویژگی هر منطقه از کشور، مطالعه، تحقیق و پژوهش به منظور شناسایی توان مناطق کشور در استفاده از انرژی های تجدیدپذیر و بالاخره مطالعه و تحقیق و اجرای طرح های بهینه سازی مصرف انرژی در کشور می باشد و در راستای کاهش شدت انرژی، افزایش خوداتکایی و توسعه کاربرد انرژی‌های تجدیدپذیر در دستور کار دولت قرار دارد. همچنین وزارت نیرو در برنامه ششم مکلف شده است تا طی چهار سال ۱۰ هزار مگاوات به ظرفیت نیروگاه‌های تجدید پذیر اضافه کند. اما برخی مشکلات مدیریتی و ساختاری و همچنین تردید سرمایه‌گذاران بزرگ خارجی برای ورود به این عرصه با توجه به شرایط کلان اقتصادی کشور، از جمله موانعی بوده‌اند که حرکت به سوی انرژی های تجدیدپذیر در کشور را با کندی مواجه ساخته است.
- ۴- کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (آنکتاد) چالش های اصلی سرمایه گذاری در انرژی های تجدید پذیر را توزیع نامتناسب رشد سرمایه گذاری این حوزه در مناطق مختلف جهان، تداوم رشد سرمایه گذاری در حوزه انرژی های فسیلی، هزینه بالای سرمایه در برخی کشورهای در حال توسعه و به ویژه کشورهایی دچار مشکل بدهی، حمایت های اندک دولتها از این حوزه، عدم سرمایه گذاری و سیاستگذاری در سطح ملی و بالاخره استفاده کشورها از ابزارهای تشویق سرمایه گذاری سنتی بدون توجه به الزامات این حوزه احصا کرده و برای غلبه بر چالش های یاد شده، "بسته اقدامات جهانی" پیشنهاد نموده است. این بسته حاوی اصول راهنما برای نیل به اهداف سه گانه انتقال انرژی شامل تأمین اهداف جهانی آب و هوا، فراهم نمودن انرژی کافی و در دسترس برای همه و تضمین امنیت انرژی می باشد و در شش محور سیاستگذاری در سطح ملی و بین المللی، همکاری و مشارکت جهانی، منطقه ای و در سطح حوزه جنوب- جنوب، ابزار و سازوکار تأمین مالی و بازارهای پایدار مالی طراحی شده است. پیشنهاد آنکتاد در کنار محورهای شش گانه این است که دولتها در کنار این اقدامات، سیاستهای مکمل انرژی، صنعتی، تجاری، علم و فناوری و مالی عمومی را در سطح ملی دنبال نمایند.

دیدگاه

بسته سیاستی پیشنهادی آنگنادر خصوص ارتقای سیاستهای سرمایه گذاری در حوزه انرژی های تجدید پذیر

تضمین امنیت انرژی	اهداف کلان حوزه انرژی تجدید پذیر فراهم نمودن انرژی کافی و در دسترس برای همه	تأمین اهداف جهانی آب و هوا
سیاستهای مکمل در سطح ملی سیاست انرژی: برنامه ریزی دقیق سرمایه گذاری انتقال انرژی در سطح ملی. سیاست صنعتی: ایجاد ارتباط بین برنامه ریزی سرمایه گذاری در انرژی با اهداف توسعه و فرصت های بخش های راهبردی سیاست تجاری: اطمینان از زنجیره تامین مسئولانه و انعطاف پذیر برای مواد معدنی حیاتی و کالاهای زیست محیطی و زنجیره های ارزشی که مزایای توسعه گسترده ای دارند. سیاست علم و فناوری: به حداکثر رساندن ظرفیت اقتصاد برای جذب موثر فناوری های پیشرفته انرژی پایدار در تولید انرژی و صنعت مالیه عمومی: اطمینان از استفاده مسئولانه و هدفمند از وام های ترجیحی، یارانه ها، مشوق های مالی و سایر سازوکارهای ترویج سرمایه گذاری در انتقال انرژی	۱. سیاستهای سرمایه گذاری در سطح ملی: • بازبینی مجدد مشوق های عمومی سرمایه گذاری برای در نظر گرفتن عملکرد انتشار گازهای گلخانه ای • سفارشی سازی سازوکار مشوق های سرمایه گذاری برای حوزه انتقال انرژی • تقویت ظرفیت نهادهای مشوق سرمایه گذاری برای جذب سرمایه در حوزه انتقال انرژی • استفاده از مناطق ویژه اقتصادی به عنوان مدل انتقال انرژی کشور و ایجاد محیط مساعد برای رشد سرمایه گذاری در حوزه انرژی پایدار	
	۲. سیاستهای سرمایه گذاری در سطح بین المللی: • توجه به جریان اصلی توسعه پایدار به عنوان هدف اصلی موافقت نامه های بین المللی سرمایه گذاری • خودداری از کاهش استانداردهای زیست محیطی به عنوان ابزاری برای رقابت در جذب سرمایه خارجی • تقویت بعد ترویج و تسهیل موافقت نامه های بین المللی سرمایه گذاری • اصلاح موافقت نامه های بین المللی سرمایه گذاری و حل و فصل اختلافات بین سرمایه گذار و دولت برای کاهش خطر موارد مربوط به سیاست گذاری انرژی پایدار	
	۳. مشارکت های جهانی • ایجاد مرکزی یکپارچه و زیر یک سقف برای ارائه راه حل های مختلف به سرمایه گذاری، کمک های فنی و ظرفیت سازی در حوزه انرژی پایدار • ترویج مشارکت برای حمایت از گروه هایی از اقتصادهای آسیب پذیر با نیازهای خاص انتقال انرژی • ترویج مشارکت برای ارائه پیشنهادات و ابتکارات سرمایه گذاری در بخش های با انتشار بالای گازهای گلخانه ای و دارای تأثیر بالا (مانند صنعت، کشاورزی، گردشگری)	
	۴. همکاری منطقه ای و جنوب-جنوب • حمایت از خوشه های صنعتی منطقه ای و زنجیره های ارزش منطقه ای در بخش های جدید انتقال راهبردی انرژی • استفاده از ظرفیت همکاری های اقتصادی منطقه ای برای توسعه زیرساخت های انرژی پایدار • عامل در ترویج سرمایه گذاری انتقال انرژی در توافقنامه های تجاری، سرمایه گذاری و همکاری صنعتی منطقه ای	
	۵. ابزارها و سازوکارهای تامین مالی • به حداکثر رساندن ظرفیت وام دهی و کاهش ریسک نهادهای مالی توسعه، تمرکز آنها بر سرعت بخشی به سرمایه گذاری در انتقال انرژی، و سهم و نقش آنها در کشورهای با دسترسی کم به برق • استفاده از مشارکت بخش دولتی-خصوصی در ترکیب با نهادهای مالی توسعه، برای کاهش هزینه های تامین مالی برای سرمایه گذاران خصوصی و تبدیل پروژه ها به دارایی های امانی برای سرمایه گذاران نهادی • افزایش استفاده از منابع مالی ترکیبی برای بسیج بیشتر سرمایه خصوصی	
	۶. بازارهای سرمایه و تامین مالی پایدار • اطمینان از استانداردهای کافی، الزامات افشا و ظرفیت نظارت برای حذف اقداماتی که سازگاری محصولات با الزامات محیط زیست را بزرگنمایی می کند (greenwashing) • گسترش الزامات به بازارهای خصوصی برای به حداقل رساندن خطرات فرآیند فروش دارایی های سوخت فسیلی • گسترش پوشش بازارهای کربن و بهره برداری از پتانسیل تأثیر فرامرزی بازارهای داوطلبانه کربن • افزایش آگاهی و ظرفیت برای رشد تامین مالی پایدار در بازارهای نوظهور	

اقدامات سطح ملی و بین المللی